

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології

Кафедра селекції, насінництва і генетики

**МАТЕРІАЛИ І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

**“СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТА ДОСЯГНЕННЯ СЕЛЕКЦІЇ І
НАСІННИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР”,
ПРИСВЯЧЕНОЇ 75-РІЧЧЮ ЗАСНУВАННЯ КАФЕДРИ
СЕЛЕКЦІЇ, НАСІННИЦТВА І ГЕНЕТИКИ**

15 травня 2023 року

ПОЛТАВА – 2023

УДК 631.527: 631.53

Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 75-річчю заснування кафедри селекції, насінництва і генетики / Редкол.: М.М. Маренич (відп. ред.) та ін. Полтава: ПДАУ, 2023. 199 с.

У збірнику тез наведено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету, а також здобувачів та науковців науково-дослідних установ НААНУ та закладів вищої освіти МОН України.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Маренич М.М. – директор навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, д. с.-г. н., професор;

Тищенко В.М. – завідувач кафедри селекції, насінництва і генетики, д. с.-г. н., професор;

Білявська Л.Г. – професор кафедри селекції, насінництва і генетики, д. с.-г. н., професор;

Кулик М.І. – професор кафедри селекції, насінництва і генетики, д. с.-г. н., професор;

Баган А.В. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент;

Шокало Н.С. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент;

Криворучко Л.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н.;

Юрченко С.О. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент;

Рибальченко А.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н.;

Барат Ю.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н.;

Четверик О.О. – ст. викладач кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н.;

Рожко І.І. – ст. викладач кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор філософії.

Рекомендовано до друку засіданням вченої ради Навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології ПДАУ, протокол №10 від 19 травня 2023 року.

Покотило І.А., Панченко Т.В., Федорук Ю.В. ПОЛЬОВА СХОЖІСТЬ, ГУСТОТА СТОЯННЯ РОСЛИН ТА ВИЖИВАНІСТЬ ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМ ВИСІВУ ТА ШИРИНИ МІЖРЯДЬ КОРІАНДРУ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	175
Баган А.В., Улізько В.М. РОЛЬ МІКРОДОБРІВ У ПІДВИЩЕННІ УРОЖАЙНОСТІ КУКУРУДЗИ	177
Палазюк Б.О., Юрченко С.О. ЗАСТОСУВАННЯ БІОСТИМУЛЯТОРІВ РОСТУ У ПОСІВАХ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	180
Барат Ю.М., Баган А.В. ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОРТІВ ЯЧМЕНЮ ОЗИМОГО ЗАЛЕЖНО ВІД АГРОТЕХНІЧНИХ ФАКТОРІВ	182

СЕКЦІЯ 4. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ КАЛІБРУВАННЯ НАСІННЯ ТА ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ І СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Шокало Н.С., Стайко В.В. ВПЛИВ БІОПРЕПАРАТІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ І ЯКІСТЬ НАСІННЯ СОНЯШНИКУ	186
Шакалій С.М., Тутка Т.О. НЕВІДОМА ПШЕНИЦЯ - КРУПА ФРІКЕ ТА БУЛГУР	188
Шокало Н.С., Горбань І.В. ІНОКУЛЯЦІЯ НАСІННЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ УРОЖАЙНОСТІ СОЇ	190
Шакалій С.М., Ящик О.О. ВИРОБНИЦТВО КРУПИ З ПШЕНИЦІ В УКРАЇНІ: ЗА І ПРОТИ	192
Баган А.В., Гурба В.С. ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА УРОЖАЙНІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ	195
Юрченко С.О., Баган М.В. ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПЕРЦЮ СОЛОДКОГО ЗАЛЕЖНО ВІД РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ	197

вирощування сільськогосподарських культур: V міжнарод. наук.–практ. конф. : тези доп. Вінниця, 2016. С. 38–39.

5. Зуза В.С. Вплив забуряненості посівів на врожай кукурудзи. *Вісник аграрної науки.* 2004. №6. С. 15–17.

6. Лавриненко Ю.О., Заєць С.О., Василенко Р.М. Елементи технології вирощування кукурудзи на півдні України. *Пропозиція,* 2016. № 6. С. 58–60.

7. Ярош Ю.М., Трусів Б.А. Технологія виробництва сільськогосподарської продукції. К.: Український Центр духовної культури, 2005. 524 с.

ПОЛЬОВА СХОЖІСТЬ, ГУСТОТА СТОЯННЯ РОСЛИН ТА ВИЖИВАНІСТЬ ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМ ВИСІВУ ТА ШИРИНИ МІЖРЯДЬ КОРІАНДРУ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Покотило І.А., к. с.-г. н., доцент

Панченко Т.В., к. с.-г. н., доцент

Федорук Ю.В., к. с.-г. н.

Білоцерківський національний аграрний університет

У нашій дослідній роботі було проаналізовано чотири норми висіву за різних способів сівби: 1,5; 2,0; 2,5; 3,0 млн. плодів/га, а також чотири ширини міжрядь: 15; 30; 45 та 60 см. Отримані результати показали, що за сприятливих умов вирощування на конкуренцію між рослинами, в першу чергу, впливає норма висіву плодів, зміна кількості рослин залежно від способу сівби в таких умовах незначна, і зменшується на 4-5 % в бік збільшення ширини міжрядь.

Ключові слова: коріандр, норма висіву, ширина міжрядь, польова схожість, густина стояння рослин, виживаність.

На сьогоднішній день коріандр є однією з культур, яка може принести сільгоспвиробнику відчутний дохід [1]. Тому площі для вирощування цієї культури починають збільшуватися [2], навіть у регіонах де дану культуру раніше майже не вирощували [3].

Норму висіву плодів коріандру науковці пов'язують зі способом сівби [4-6]. Так, за суцільного рядового посіву з шириною міжрядь 15 см рекомендована норма висіву складає 2,5 млн. схожих плодів на 1 га, а за широкорядного способу сівби з міжряддями 45 і 60 см відповідно 2,0 і 1,5 млн. схожих плодів на 1 га. Нами було досліджено чотири способи сівби із міжряддям 15; 30; 45 і 60 см, поряд із цим при кожному способі сівби нами було досліджено чотири норми висіву, що рекомендовані для кожного способу сівби: 1,5; 2,0; 2,5; 3,0 млн. схожих плодів/га.

Аграрії не завжди враховують рекомендовані науковцями норми висіву, посівні якості плодів, польову схожість і самозрідженість сходів у період вегетації. Вивчення способів сівби було проведено тому, що при вирощуванні даної культури необхідно враховувати не тільки особливості обробітку ґрунту, а також досягнення оптимальної і всебічно рівномірної площі живлення коріандру, тим більше, що ці фактори раніше у Центральному Лісостепу України не вивчалися.

Особливе значення має визначення впливу способу сівби і норми висіву на схожість плодів коріандру, темпи проходження фенологічних фаз росту та розвитку рослин коріандру, впливу щільності посіву і ширини міжрядь на біометричні показники, індивідуальну продуктивність рослин і врожайність плодів.

Висівали коріандр сорту Янтар, який є національним стандартом для України. Категорія насіння – еліта, маса 1000 плодів 7,2 г, лабораторна схожість 90 %.

Способи сівби і норми висіву майже не впливали на схожість плодів коріандру, різниця у схожості плодів в розрізі років коливається в межах 0,5-0,8%. На схожість плодів коріандру помітно впливали погодні умови у роки досліджень. В середньому за 2019-2021 рр. при висіванні 1,5 млн. плодів на

1 гектар різниці в схожості плодів не спостерігалось при всіх ширинах міжрядь і складала 71 %; за норми висіву 2,0 млн. плодів на 1 га схожість плодів варіювала від 70 %, при ширині міжрядь 60 см до 70,2 %. За суцільного рядкового посіву з шириною міжрядь 15 см; за норми висіву 2,5 млн. плодів на 1 га найменша схожість була отримана на широкорядних посівах (69,5 % при ширині міжрядь 45 см та 69,9 % при ширині міжрядь 60 см). На суцільних рядових посівах цей показник був вищим в середньому на 1 %; за норми висіву 3,0 млн. плодів на 1 га, навпаки, на суцільних рядових посівах схожість була меншою, ніж на широкорядних (69,5-69,7 та 69,9-71,0 % відповідно).

Зі зростанням ширини міжрядь і норми висіву у коріандру спостерігається зменшення відсотку виживання рослин до збирання врожаю. Так, при зростанні ширини міжрядь з 15 до 60 см виживання рослин коріандру зменшувалось у середньому на 10 % за всіх норм висіву. При зростанні норми висіву з 1,5 до 3,0 млн. схожих плодів/га, на ділянках суцільного рядового способу сівби з міжряддями 15 та 30 см виживання культури від сходів до збирання врожаю зменшувалось на 11-12 %, на широкорядних посівах ця різниця складала 15-16 %.

Отже, можна зробити висновок, що конкуренція рослин на широкорядних посівах більша за рахунок більшого загущення у рядку, і зниження виживання коріандру на 6-10 %.

В 2020 р. визначені показники були іншими через несприятливі погодні умови вирощування. Весною 2020 р., за умов тривалої посухи, було отримано близько 50 % сходів від висіяного насіння. В подальшому, при зрідженості посівів, яка в середньому склала 10 %, значної конкуренції між рослинами коріандру не відмічено. Треба відзначити, що при густоті стояння рослин у

фазу сходів 0,8-1,5 млн. схожих плодів на гектар самозрідженість посівів не спостерігалась.

2021 р. був найсприятливішим для вирощування коріандру. За таких умов вирощування конкуренція сходів коріандру при густоті стояння рослин до 1,6 млн. шт./га не спостерігалась. Кількість рослин при збиранні з таких ділянок зменшувалась на 6-12 %. При збільшенні норми висіву до 3 млн. плодів/ га і збільшенні густоти стояння рослин на час сходів до 2,0-2,4 млн. шт./га відбувалось зменшення густоти стояння коріандру на 12-25 % при всіх способах сівби.

Таким чином, за сприятливих умов вирощування на конкуренцію між рослинами, в першу чергу, впливає норма висіву плодів, зміна кількості рослин залежно від способу сівби в таких умовах незначна, і зменшується на 4-5 % в бік збільшення ширини міжрядь.

Список літературних джерел

1. Вирощуємо коріандр. Аграрник 2015, №18. Рубрика: Рослинництво. [Електронний ресурс] <https://agrarnik.com/stati/item/3170-viroshchujemo-koriandr>
2. Юркевич Ю. Коріандр – попит збільшується. *Пропозиція*. 2007. № 9. С. 66–68.
3. Покотило І.А. Посівні якості сортів коріандру залежно від ширини міжрядь та норм висіву в центральному Лісостепу. *Збірник наукових праць національного наукового центру „Інститут землеробства НААН”*. Київ, 2011. Вип. 1–2. С. 165–169.
4. Одум Е. Экология. М.: Просвещение, 1968. 168 с.
5. Гах І.С., Криськов Е.І., Чудний М.Т. Агротехніка високих урожаїв ефіроолійних культур. К.: Держ. видав. с.-г. літератури УРСР, 1953. 321 с.
6. Гуммель І.О. Сроки и способы посева кориандра в северных районах Краснодарского края. *Краткий отчет о науч.-исслед. работе за 195 г.* Краснодар: Краснодарское кн. изд-во, 1956. С. 11–14.

РОЛЬ МІКРОДОБРІВ У ПІДВИЩЕННІ УРОЖАЙНОСТІ КУКУРУДЗИ

Баган А.В., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н.,
доцент

Улізько В.М., здобувач СВО доктор філософії

Полтавський державний аграрний університет

Кукурудза є найбільш урожайною культурою серед зернових злакових, маючи різні напрями використання. Виробництво зерна даної культури у структурі аграрного сектору України є найбільш розвиненим сегментом.